

**ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ПИТАННЯ ВЗАЄМОДІЇ
ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ
З ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ
ПІД ЧАС ПОПЕРЕДЖЕННЯ, ВИЯВЛЕННЯ
ТА РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ
ПРАВОПОРУШЕНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ДЕРЖАВНИМ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ ФУНКЦІОНУВАННЯ СФЕРИ
ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я, В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ**

Бідняк В. А.

ВСТУП

В складних умовах сучасності система функціонування охорони здоров'я зазнає кардинальних змін, де воєнний стан посилює негативні наслідки. Під час протидії кримінальним правопорушенням в медичній сфері правоохоронці стикаються із різними способами вчинення кримінальних правопорушень, пов'язаних із привласненням, розтратою державних коштів або заволодіння ними шляхом зловживання службовим становищем; проведенням публічних закупівель з порушенням законодавства; використанням за нецільовим призначенням приміщень медичних закладів, медобладнання; надлишковим списанням лікарських засобів, виробів медичного призначення; привласнення коштів шляхом їх списання на поточний ремонт будівель лікарні тощо. Названі кримінальні делікти характеризуються корисливим мотивом вчинення, неочевидністю й високим рівнем латентності.

Під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із державним забезпеченням функціонування сфери охорони здоров'я, необхідною є кваліфікована допомога різних служб і відомств в різноманітних формах. Протягом всього розслідування широко використовується довідково-консультаційна допомога медичних закладів, торгово-промислової палати, Державної фіскальної служби України, Держпродспоживслужби, Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, територіальних органів Державної митної служби, органів стандартизації та сертифікації, випробувальних лабораторій, експертних установ тощо. Науковці, які є фахівцями в розслідуванні економічних кримінальних правопорушень, наголошують, що підставами для початкового етапу розслідування були саме

матеріали Державної аудиторської служби України¹. Водночас, за дослідженнями В.М. Плетенця, серед причин низьких показників розслідування кримінальних правопорушень (підозра оголошується приблизно у 25 % від загальної кількості) зазначені недоліки здійснення взаємодії між уповноваженими особами й оперативними підрозділами².

1. Сутність взаємодії підрозділів Національної поліції України з іншими органами публічної влади під час попередження, виявлення та розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із державним забезпеченням функціонування сфери охорони здоров'я

Законодавством чітко визначені основні завдання взаємодії органів досудового розслідування Національної поліції України з іншими структурними підрозділами апарату центрального органу управління поліцією, міжрегіональними територіальними органами Національної поліції України та їх територіальними (відокремленими) підрозділами, територіальними органами поліції та їх територіальними (відокремленими) підрозділами, це запобігання кримінальним правопорушенням, їх виявлення та розслідування, притягнення до встановленої законодавством відповідальності осіб, які їх учинили, відшкодування завданої кримінальними правопорушеннями шкоди, відновлення порушених прав та інтересів фізичних і юридичних осіб³. Втім, питання форм взаємодії до сих пір є дискусійним і в наукових колах має декілька підходів.

Першочергово, слід відмітити, що поняття форм взаємодії нерідко змішується з поняттям її способів, або напрямів. Але, форми взаємодії не можна зводити тільки до окремих способів зв'язку слідчого та особи, що володіє спеціальними знаннями, зокрема. Поняття форми є ширшим за поняття способу. Форма – це спосіб організації будь-чого, тип, устрій, спосіб здійснення будь-якої дії, суворо встановлений поря-

¹ Камишанський О. Ю. Особливості методики розслідування розкрадань бюджетних коштів на підприємствах вугільної промисловості: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. О., 2018. 281 с.

² Плетенець В. М. Особливості взаємодії слідчих органів національної поліції з підрозділами карного розшуку в підвищенні ефективності подолання протидії розслідуванню. *Вісник ЛДВВС ім. Е. О. Дідоренка*. 2022. Вип. 3 (99) С. 272–283. DOI: 10.33766/2524-0323.99.272-283

³ Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України запобігання кримінальним правопорушенням, їх виявленню та розслідуванню: Наказ МВС України від 07.07.2017 № 575 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17?find=1&text=%D0%B7%D0%B0%D0%BF%D0%BE%D0%B1%D1%96%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F#w1_1

док у будь-якій справі. Форма взаємодії як спосіб організації включає в себе комплекс способів та прийомів сумісної узгодженої діяльності, систему зв'язків та правовідносин взаємодіючих суб'єктів^{4, 5}.

За визначенням, запропонованим В.А. Лилик, взаємодія це одна із форм організації розслідування, яка становить комплекс узгоджених заходів не менше як двох невідпорядкованих між собою суб'єктів взаємодії, що ґрунтується на законі та спрямована на вирішення завдань кримінального провадження⁶.

Здебільшого вчені розглядають форми взаємодії в залежності від регламентації у законах та підзаконних актах – процесуальні та організаційні (організаційно-тактичні, непроцесуальні). Але, практика свідчить про безліч видів і форм взаємодії. Так, Р.Л. Степанюк класифікує їх залежно від рівня існування – міжнародна (на рівні різних держав) взаємодія; міжвідомча взаємодія (на рівні різних органів та установ України); внутрішньовідомча взаємодія (на рівні різних підрозділів та служб одного відомства); залежно від стадії кримінально-процесуальної діяльності – взаємодія в ході здійснення досудового розслідування як загалом, так і в ході проведення окремих слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій; взаємодія на стадії судового розгляду; залежно від нормативно-правової регламентації – процесуальні форми (передбачені КПК та іншими-нормативно-правовими актами; організаційно-тактичні (організаційно-службові) непроцесуальні форми⁷. В залежності від поставлених завдань В.А. Ліпін виділяє зовнішню взаємодію та внутрішню⁸.

На наш погляд ґрунтовну класифікацію форм взаємодії слідчого в кримінальному провадженні за різними підставами надає В. М. Маляга: за характером зв'язків між слідчим та іншими суб'єктами (безпосередня та опосередкована); за часом реалізації взаємодії (постійно, тимчасово); за функціями (оперативно-розшукова, кримінальна процесуальна, адміністративно-правова, організаційно-

⁴ Лук'янчиков Є. Д. Форми взаємодії в процесі використання спеціальних знань. URL: <http://socio-journal.kpi.kiev.ua/archive/2009/3/9.pdf>

⁵ Діденко В.Л. Взаємодія слідчих та оперативних підрозділів з органами державного фінансового контролю під час розслідування кримінальних правопорушень у бюджетній сфері. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 9. С. 721–723.

⁶ Лилик В. А. Методика розслідування нецільового використання бюджетних коштів, виділених на роботу з відходами : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Львів, 2019. 239 с.

⁷ Степанюк Р. Л. Криміналістичне забезпечення розслідування злочинів, вчинених у бюджетній сфері України : монографія / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. А. Ф. Волобуєва ; Харк. нац. ун-т внутр. справ. Х. : НікаНова, 2012. 382 с.

⁸ Ліпін Ю.О. Розслідування заволодіння майном шляхом зловживання службовим становищем у паливно-енергетичному комплексі України : дис...доктора філософії, 081 – Право. НАВС, Київ, 2021. 302 с.

управлінська, виховна); залежно від належності суб'єктів взаємодії (зовнішня і внутрішня); за ступенем конспірації (гласна і негласна); за етапами здійснення (на організаційному етапі, робочому та завершальному); залежно від виду конкретного суб'єкта, з яким взаємодіє слідчий (з оперативними та експертними підрозділами, з оперативно-розшуковими органами та слідчими свого або інших відомств, взаємодія з державними установами, підприємствами, організаціями всіх форм власності); залежно від факту урегульованості діяльності суб'єктів у законодавстві (процесуальні та тактичні (організаційно-тактичні)); залежно від територіального рівня (локального, регіонального та загальнодержавного характеру); залежно від виду (групи) злочинів (у податкових злочинах, економічних злочинах, злочинах у сфері земельних відносин тощо); залежно від кількості окремих видів взаємодії (багатовидова (складна), одновидова (проста))⁹.

Як слушно зазначає В.М. Плетенець, форми взаємодії мають обиратись із врахуванням доцільності та можливостей їх здійснення учасниками співпраці, з огляду на сформовану слідчу ситуацію, ступінь інтенсивності протидії, оцінки слідчим усвідомленості оперативними працівниками спільності мети, наявного переліку компетенцій для застосування засобів і методів досягнення необхідного рівня професійних задач у реалізації завдань кримінального провадження та інше¹⁰.

Досліджуючи взаємодію слідчих та оперативно-розшукових підрозділів при розкритті та розслідуванні майнових злочинів, до організаційних (непроцесуальних) форм взаємодії, А.А. Патик, відносить: 1) взаємний обмін інформацією; 2) інформування про отриману інформацію в односторонньому порядку; 3) спільне проведення аналізу отриманої інформації, планування слідчих (розшукових) дій; 4) консультативна діяльність слідчого під час документування злочинних дій, проведення оперативними підрозділами попередньої перевірки, ознайомлення слідчого з оперативними матеріалами до порушення кримінальної справи, визначення перспективи використання матеріалів; 5) використання оперативно-розшукових обліків; 6) проведення тактичних операцій; 7) створення та діяльність слідчо-оперативних груп; 8) проведення спільних службових нарад з актуаль-

⁹ Малуга В. М. Взаємодія слідчого з оперативними підрозділами та іншими суб'єктами в системі методики розслідування злочинів: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Львів, 2016. 289 с.

¹⁰Плетенець В. М. Особливості взаємодії слідчих органів національної поліції з підрозділами кримінального розшуку в підвищенні ефективності подолання протидії розслідуванню. *Вісник ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка*. 2022. Вип. 3 (99) DOI: 10.33766/2524-0323.99.272-283

них проблем взаємодії, обговорення результатів спільних дій, підведення підсумків з метою усунення недоліків та підвищення ефективності здійснення взаємодії у майбутньому¹¹.

В наукових джерелах достатньо приділено уваги процесуальним формам, однак для виявлення та попередження економічних кримінальних правопорушень особливого значення набувають організаційні (непроцесуальні) форми, серед таких взаємодія оперативних підрозділів з органами державного фінансового контролю.

Науковцями встановлено, що під час взаємодії оперативних підрозділів з органами державного фінансового контролю інформація, яку зазвичай вони вимагають, є: 1) загального (довідкового) характеру – кількість перевірених підприємств певної галузі й виявлені правопорушення; відтак є необхідність з'ясувати стан витрачання та збереження бюджетних коштів (35%); 2) інформація, що стосується конкретного контрольного заходу, який здійснювався органом державного фінансового контролю – ця інформація зазвичай містить відповіді на конкретні питання запиту оперативних підрозділів (наприклад, на якому об'єкті та які порушення вчинені з державними коштами, з чієї вини, яких завдано збитків тощо) (65%)¹².

На думку 92,9 % опитаних нами практичних співробітників Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України, це найбільш вагома форма взаємодії на стадії виявлення кримінальних правопорушень, пов'язаних із державним забезпеченням функціонування сфери охорони здоров'я. Водночас майже 100 % слідчих та оперативних працівників Національної поліції України вказали на перешкоди у її застосуванні в умовах сьогодення.

2. Форми взаємодії оперативних підрозділів Національної поліції України з органами державного фінансового контролю під час попередження, виявлення та розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із державним забезпеченням функціонування сфери охорони здоров'я

Аналіз кримінальних проваджень щодо кримінальних правопорушень, пов'язаних із державним забезпеченням функціонування сфери охорони здоров'я, свідчить, що підставою для внесення відомостей до Єдиного реєстру судових рішень переважно був рапорт

¹¹ Патик А. А. Взаємодія слідчих та оперативно-розшукових підрозділів при розкритті та розслідуванні майнових злочинів : дис...канд. юрид. наук. 12.00.09. Київ, НАВС, 2010.233 с.

¹² Писарчук І. В. Організаційно-правові основи діяльності оперативних підрозділів у протидії нецільовому використанню бюджетних коштів службовими особами : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Львів. 2018. 251 с.

оперуповноваженої особи, який містить матеріали перевірок Держаудитслужби та інших контролюючих органів, що підтверджують факт протиправної діяльності та спричинені матеріальні збитки. Вивчаючи практику виявлення кримінальних правопорушень, пов'язаних із державним забезпеченням функціонування сфери охорони здоров'я, використовуються такі форми державного фінансового контролю як ревізія, фінансовий аудит, перевірка закупівель та моніторинг закупівлі.

Раніше проведеними дослідженнями ми привертали увагу до важливого значення ревізій (інспектувань) для виявлення та розслідування кримінальних правопорушень в бюджетній сфері. Також, вчені неодноразово підіймали питання щодо внесення змін до КПК України та визначення процесуального статусу ревізії, підстав і процесуального порядку її призначення у кримінальному провадженні на стадії досудового розслідування.

Судова практика містить як випадки позитивного розгляду клопотань про проведення позапланової ревізії, так і негативні, оскільки призначення ревізії не відноситься до жодної процесуальної дії з клопотаннями про проведення яких вправі звертатися слідчий за погодженням з прокурором або прокурор до слідчого судді. Втім, Верховним судом України, було надано роз'яснення, що з 15 липня 2015 року прокурор і слідчий не мають повноважень «призначати ревізії і перевірки», оскільки підпунктом 12 пункту 5 Розділу XII «Прикінцеві положення» Закону України «Про прокуратуру» з переліку повноважень прокурора (у статті 36 КПК) і слідчого (у статті 40 КПК) це повноваження було виключено. Ці положення процесуального закону також не дають повноважень слідчому судді надавати дозвіл на призначення перевірки. Використання виразу «витребування та отримання» передбачає повноваження використовувати у якості доказів висновки ревізій й актів перевірок (як і будь-які інші документи), що існують незалежно від кримінального розслідування. Процесуальний закон чітко розрізняє документи, створені в межах кримінального провадження, від документів, походження яких не залежить від кримінального провадження, і підпорядковує ці два типи документів різному правовому режиму, тому помилково прирівнювати повноваження «витребувати» до повноваження «призначити» перевірку. Положення інших законів, що надають таке право, є бланкетними нормами, що відсилають за своїм змістом до КПК. Крім того, Закон України «Про прокуратуру» передбачив, що недопустимими є докази, що були отримані після початку кримінального провадження шляхом реалізації органами досудового розслідування чи прокуратури

своїх повноважень, не передбачених цим Кодексом, для забезпечення досудового розслідування кримінальних правопорушень»¹³.

Аналіз судово-слідчої та оперативної практики свідчить про залучення правоохоронцями фахівців Державної аудиторської служби як спеціалістів для вирішення питання використання і збереження державних фінансових ресурсів, необоротних та інших активів, правильності визначення потреби в бюджетних коштах і взяття зобов'язань, стану і достовірності бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Втім науковці привертають увагу, що нормативно-правове забезпечення також потребує оновлення термінології, зокрема, наказ Головного КРУ, МВС, СБУ, Генеральної прокуратури «Про затвердження порядку взаємодії органів Державної контрольно-ревізійної служби, органів прокуратури, внутрішніх справ, СБУ» від 19.10.2006 № 346/1025/685,53¹⁴, який містить назви підрозділів, які були реорганізовані. За результатами такої взаємодії фахівець складає довідку, яка не заміняє акт ревізії, важливий як для початку досудового розслідування, так і для вирішення певних питань судово-економічної експертизи.

У своїх дослідженнях І.В. Писарчук пропонував ч. 5 п. 6 Положення про Державну фінансову інспекцію доцільно доповнити частиною п'ятою такого змісту: «Підставою проведення позапланової ревізії підприємства, організації, установи є звернення оперативних підрозділів»¹⁵.

На наш погляд, слід погодитись із думкою В. Жидкова, який зазначає про необхідність віднесення ревізій та перевірок або до заходів забезпечення кримінального провадження, або до слідчих (розшукових) дій¹⁶.

Але доки такі прогалини в законодавстві не будуть усунені, пропонуємо правоохоронним органам заздалегідь звертатися з пропозиціями до органу державного фінансового про включення до плану перевірок тієї чи іншої установи.

Як справедливо зазначає Ю.В. Шендрик, на сьогодні на фоні неможливості проведення позапланових ревізій, призначених та

¹³ Ухвала Верховного Суду від 06.03.2018 у справі № 243/6674/17-к: URL: <https://taxlink.ua/ua/court/uhvala-verhovnogo-sudu-vid-06032018-u-spravi-243667417-k>

¹⁴ Приходько Д. С. Використання спеціальних знань під час розслідування привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем : дис... канд. юрид. наук, 12.00.09. ДДУВС, Дніпро, 2024. 236 с.

¹⁵ Писарчук І. В. Організаційно-правові основи діяльності оперативних підрозділів у протидії нецільовому використанню бюджетних коштів службовими особами : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Львів. 2018. 251 с.

¹⁶ Жидков В. Призначення ревізій та перевірок під час розслідування. *Lex. Сучасна онлайн-платформа*. URL: <https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/pryznachennya-revizij-taperevirok-pid-chas-rozsliduvannya/>

проведених під час досудового розслідування, питань щодо визнання в подальшому допустимими доказів у вигляді висновків ревізій, проведених органами державного фінансового контролю не у зв'язку з розслідуванням кримінального провадження, зазвичай не виникає¹⁷.

Так, за результатами діяльності Держаудитслужби, її міжрегіональних територіальних органів за січень – грудень 2024 року з метою вжиття відповідних заходів до порушників фінансової дисципліни, органами Держаудитслужби до правоохоронних органів у звітному періоді передано понад 1,0 тис. (952) матеріалів ревізій та перевірок зі свого боку, правоохоронними органами у січні – грудні 2024 року за матеріалами проведених заходів розпочато 425 (422) досудових розслідувань та 23 (22) досудових розслідування – за результатами участі у перевітках правоохоронних органів. З початку звітнього року долучено до кримінальних проваджень 371 (381) матеріалів заходів контролю органів Держаудитслужби та вжито 149 (52) інших заходів реагування.

Також, органами Держаудитслужби проведено понад 10,4 тис. (майже 12,2 тис.) моніторингів закупівель. За результатами проведених моніторингів закупівель органами Держаудитслужби протягом звітнього періоду попереджено порушень, у тому числі шляхом відміни торгів, на суму понад 5,3 млрд грн (майже 7,4 млрд грн) та розірвання договорів на суму близько 17,1 млрд грн (близько 12,4 млрд грн). Протягом січня – грудня 2024 року проведено 213 (205) державних фінансових аудитів, а саме: 64 (47) аудити місцевих бюджетів, 44 (36) аудити виконання бюджетних програм, 104 (122) аудити діяльності суб'єктів господарювання та 1 (0) аудит інвестиційних проектів¹⁸.

Щоб здійснити *моніторинг закупівлі* при розслідуванні злочинів, пов'язаних із державним забезпеченням функціонування сфери охорони здоров'я, слідчий, оперуповноважений Департаменту стратегічних розслідувань, прокурор звертаються до органу державного фінансового контролю з приводу проведення моніторингу державних закупівель для виявлення порушення законодавства у сфері держзакупівель, встановлення дискримінаційних вимог до учасників, виявлення фактів недобросовісної конкуренції, виявлення фактів змови між учасниками, нецільового використання державних коштів тощо.

¹⁷ Шендрик Ю. Деякі проблемні питання призначення ревізії та використання її висновків у кримінальному провадженні. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2023. № 2. С. 349–356. DOI: 10.31733/2078-3566-2023-2-349-356

¹⁸ Результати діяльності Держаудитслужби, її міжрегіональних територіальних органів за січень – грудень 2024 року URL: <https://dasu.gov.ua/ua/plugins/userPages/3754>

Протягом досудового розслідування кримінальних проваджень діяльність слідчого та оперативних підрозділів в основному полягає у зборі доказів протиправних дій, встановлення причетних осіб, відновлення динаміки вчинення злочинів, тому інколи виникає потреба в *перевірці закупівель*, за результатами якої складається акт. ЗУ «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» передбачається, що перевірка закупівель також проводиться органом державного фінансового контролю, суть якої полягає в документальному та фактичному аналізі дотримання законодавства про закупівлі.

Фінансовий аудит надає підприємствам економічну картину щодо правильності ведення бухгалтерського обліку й достовірності фінансової звітності, функціонування системи внутрішнього контролю, а на досудовому ж слідстві можуть бути використані як непрямі докази¹⁹.

Так, за статистичними даними у 2024 році органами Держаудитслужби до правоохоронних органів за їх зверненням передано 119 (123) аудиторських звітів. Зі свого боку, правоохоронними органами у січні – грудні 2024 року за матеріалами проведених таких заходів розпочато 21 (20) досудове розслідування²⁰.

3. Взаємодія оперативних підрозділів Національної поліції України з Держаудитслужбою під час попередження порушення законодавства у галузі публічних закупівель в сфері охорони здоров'я

Непоодинокі випадки виявлення ознак вчинення кримінальних правопорушень на стадії організації та проведення процедури публічної закупівлі. В таких випадках дієвою формою взаємодії є інформування Державної аудиторської служби про встановлені факти, які свідчать про порушення законодавства з метою вжиття заходів реагування в межах компетенції. Орган державного фінансового контролю самостійно приймає рішення щодо проведення моніторингу закупівлі, перевірки закупівель, включення до плану проведення ревізії, використати цю інформацію під час проведення вже розпочатої ревізії тощо.

Департаментом стратегічних розслідувань Національної поліції України, відповідно до статті 23 Закону України «Про національну

¹⁹ Бідняк В. А., Бідняк Г. С., Чаплинський К. О. Теоретичні, правові та праксеологічні засади використання спеціальних знань під час розслідування злочинів, пов'язаних із державним фінансуванням в галузі охорони здоров'я : монографія. Одеса : Видавничий дім Гельветика, 2021, 206 с.

²⁰ Результати діяльності Держаудитслужби, її міжрегіональних територіальних органів за січень – грудень 2024 року URL:<https://dasu.gov.ua/ua/plugins/userPages/3754>

поліцію» та Положення про Національну поліцію, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 року № 877, на постійній основі здійснюються заходи, спрямовані на захист публічних коштів від протиправних посягань та контроль за їх цільовим використанням, а також запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом.

Відповідно до ст. 5 Закону України «Про публічні закупівлі» від 25.12.2015 року № 922-VIII, закупівлі здійснюються за такими принципами: добросовісна конкуренція серед учасників; максимальна економія, ефективність та пропорційність; відкритість та прозорість на всіх стадіях закупівель; недискримінація учасників та рівне ставлення до них; об'єктивне та неупереджене визначення переможця процедури закупівлі/спрощеної закупівлі; запобігання корупційним діям і зловживанням²¹.

В умовах воєнного стану Законодавець дозволяє проведення публічних закупівель за спрощеною процедурою. Результати аналізу оперативної практики свідчать про численні порушення учасниками торгів саме у таких випадках та наявність вимог, які свідчать про порушення законодавства у галузі публічних закупівель, обмеження замовником конкуренції та призводять до дискримінації учасників.

В наведеному прикладі продемонстрований один з таких випадків. Так, замовником торгів в запропонованому проєкті договору про закупівлю, пунктом 11.1 розділу XI визначено, що відповідно до приписів Постанови КМУ № 187 від 03.03.2022р. «Про забезпечення захисту національних інтересів за майбутніми позовами держави Україна у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації», Постанови КМУ № 1178 від 12.10.2022 р. «Про затвердження особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування», Постачальник, як Переможець закупівлі, зобов'язаний, не пізніше ніж за 2 робочих дні до підписання Договору, надати Замовнику довідку, якою виробник або представник, або дилер, або дистриб'ютор, уповноважений виробником (якщо їх відповідні повноваження щодо вчинення правочинів на розповсюдження його продукції поширюються на територію України – надати підтвердження відповідних повноважень та права представництва) гарантує, що товар не вироблений на території країн-агресорів та не пов'язаний з отриманням

²¹ Про публічні закупівлі: Закон України від 23.10.2024 року № 922-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text>

доходів громадянами країни-агресора чи пов'язаних з нею осіб; юридичних осіб, створених та зареєстрованих відповідно до законодавства країни-агресора чи пов'язаних з нею осіб; юридичних осіб, створених та зареєстрованих відповідно до законодавства України, кінцевим бенефіціарним власником, членом або учасником (акціонером), що має частку в статутному капіталі 10 і більше відсотків, якої є країна-агресор чи пов'язані з нею особи, громадянин країни-агресора чи пов'язані з ними особи або юридичні особи, створені та зареєстровані відповідно до законодавства країни-агресора чи пов'язаних з нею осіб. Як зазначає Замовник наслідком «ненадання Постачальником-Переможцем закупівлі оригіналу вказаної довідки розцінюється Замовником як спроба нав'язування йому фінансового зобов'язання, кредитором за яким може бути країна-агресор чи особа, пов'язана з нею, та є підставою для дискваліфікації пропозиції Учасника-Переможця і не укладання з ним цього Договору».

Вважаємо, що такі вимоги замовника торгів протирічать законодавству у сфері публічних закупівель, можуть призвести до штучного звуження кола потенційних учасників та, як наслідок, до розтрати коштів підприємства через недбалість службових осіб або, у разі умисних дій, до привласнення коштів на стадії готування до вчинення кримінального правопорушення з огляду на наступне.

Постановою кабінету Міністрів України від 14.09.2020 № 822 затверджено Порядок формування та використання електронного каталогу²², який визначає структуру, механізм формування, використання електронного каталогу в електронній системі закупівель відповідно до Закону «Про публічні закупівлі». Адміністратор електронного каталогу: здійснює формування та супроводження електронного каталогу шляхом створення в ньому категорій та специфікацій товару; організовує та проводить відбір учасників до електронного каталогу шляхом їх кваліфікації; забезпечує формування та ведення переліку кваліфікованих постачальників; створює категорії товарів та специфікації товару шляхом визначення переліку характеристик товару з їх точними та/або мінімальними та максимальними значеннями. Відповідно до п. 44 Порядку адміністратором проводиться перевірка постачальника на відповідність вимогам, зазначеним в оголошенні про проведення кваліфікації до електронного каталогу, з власної ініціативи та/або на підставі інформації, отриманої від органів державної влади, народних депутатів України, органів місцевого самоврядування, громадських об'єднань, суб'єктів господарювання,

²² Порядок формування та використання електронного каталогу: Постанова КМУ від 14 вересня 2020 р. № 822. Київ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/822-2020-%D0%BF#Text>

повідомлення в засобах масової інформації про невідповідність постачальника вимогам, зазначеним в оголошенні про проведення кваліфікації до електронного каталогу. Тобто функцію перевірки постачальників, товарів, які внесені до електронного каталогу тощо, виконує адміністратор електронного каталогу.

Також, Порядком встановлено Правила здійснення закупівель через електронний каталог. Так, відповідно до п. 57 Правил Замовник оголошує запит пропозицій постачальників в електронному каталозі через електронну систему закупівель шляхом заповнення електронних форм з окремими полями, де зазначається інформація про найменування, очікувану вартість, кількість, строк, місце поставки товару, умови його оплати та кінцевий строк подання постачальником ціни пропозиції. У запиті пропозицій постачальників щодо закупівлі товару замовник може визначити виключно інформацію про характеристики товару та їх допустимі значення в межах специфікації товару, визначеної адміністратором. Запит пропозицій постачальників не повинен містити вимог до постачальника та інших документів, які не передбачені Порядком.

Тобто вимоги замовника торгів щодо зобов'язання постачальника, переможця закупівлі, надати гарантійну довідку, від виробника або представника, або дилера, або дистриб'ютора, уповноважених виробником не пізніше ніж за 2 робочих дні до підписання Договору є необґрунтовані та такі, що протирічать чинному законодавству. Ствердження Замовника, що ненадання оригіналу довідки може бути розцінене як спроба нав'язування йому фінансового зобов'язання, кредитором за яким може бути країна-агресор чи особа, пов'язана з нею взагалі не зрозуміле, оскільки постачальники, учасники та товари перевіряються Адміністратором електронного каталогу. Отже відповідно до чинного законодавства, зокрема ст. 60 Конституції України, ніхто не зобов'язаний виконувати явно злочинні розпорядження чи накази.

Отже, під час зазначеної форми взаємодії Департамент стратегічних розслідувань направляє органу державного фінансового контролю та/або замовнику відповідні листи-інформування, що в більшості випадків дозволяє досягнути профілактичної мети та недопущення привласнення або розтрата публічних коштів.

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи, слід відмітити важливе прикладне значення взаємодії оперативних підрозділів Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України з органами державного фінансового контролю, яке відбувається на кожному етапі виявлення та

розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним використанням державних коштів в сфері охорони здоров'я. Дієвою формою взаємодії є інформування органів державного фінансового контролю щодо попередження порушення законодавства у галузі публічних закупівель, враховуючи їх особливості під час дії воєнного стану, недопущення порушення прав учасників, унеможливлення завдання збитків медичним установам. Специфіка доказування окреслених кримінальних правопорушень вимагає від правоохоронців використання результатів ревізій, моніторингу закупівлі, перевірку закупівель, фінансового аудиту. Втім, прогалини в чинному КПК України унеможливають ініціювання органами досудового розслідування позапланових ревізій, оскільки ні до слідчих (розшукових) дій, ні до негласних слідчих (розшукових) дій, ні до заходів забезпечення кримінального провадження вони не відносяться.

АНОТАЦІЯ

Дослідження присвячено організаційно-правовим питанням взаємодії підрозділів Національної поліції України з органами державного фінансового контролю під час попередження, виявлення та розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із державним забезпеченням функціонування сфери охорони здоров'я, в умовах сьогодення. Проаналізовано сутність та форми взаємодії підрозділів Національної поліції України з іншими органами публічної влади. Акцентовано на прикладному значенні взаємодії з Держаудитслужби на етапах виявлення та розслідування кримінальних правопорушень окресленої категорії у формі: ревізії, моніторингу закупівлі, перевірку закупівель, фінансового аудиту. На підставі аналізу нормативно-правової бази та наукових здобутків провідних вчених визначено прогалини в законодавстві, які унеможливають ініціювання позапланових ревізій органами досудового розслідування, запропоновано шляхи їх вирішення. Визначено, що ефективною формою взаємодії є інформування органів державного фінансового контролю щодо попередження порушення законодавства у галузі публічних закупівель, враховуючи їх особливості під час дії воєнного стану, що сприяє захисту прав учасників та запобіганню збиткам медичних установ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Камишанський О. Ю. Особливості методики розслідування розкрадань бюджетних коштів на підприємствах вугільної промисловості : дис. ... канд. юридичних наук : 12.00.09. О., 2018. 281 с.

2. Плетенець В. М. Особливості взаємодії слідчих органів національної поліції з підрозділами карного розшуку в підвищенні ефективності подолання протидії розслідуванню. *Вісник ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка*. 2022. Вип. 3 (99) С. 272–283. DOI: 10.33766/2524-0323.99.272-283

3. Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні: Наказ МВС України від 07.07.2017 № 575 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17?find=1&text=%D0%B7%D0%B0%D0%BF%D0%BE%D0%B1%D1%96%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F#w1_1

4. Лук'янчиков Є. Д. Форми взаємодії в процесі використання спеціальних знань. URL: <http://socio-journal.kpi.kiev.ua/archive/2009/3/9.pdf>

5. Діденко В. Л. Взаємодія слідчих та оперативних підрозділів з органами державного фінансового контролю під час розслідування кримінальних правопорушень у бюджетній сфері. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 9. С. 721–723.

6. Лилик В. А. Методика розслідування нецільового використання бюджетних коштів, виділених на роботу з відходами : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Львів. 2019. 239 с.

7. Степанюк Р. Л. Криміналістичне забезпечення розслідування злочинів, вчинених у бюджетній сфері України : монографія / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. А. Ф. Волобуєва ; Харк. нац. ун-т внутр. справ. Х. : НікаНова, 2012. 382 с.

8. Ліпін Ю. О. Розслідування заволодіння майном шляхом зловживання службовим становищем у паливно-енергетичному комплексі України : дис... доктора філософії за спеціальністю 081. Право. Національна академія внутрішніх справ, Київ, 2021. 302 с.

9. Малюга В. М. Взаємодія слідчого з оперативними підрозділами та іншими суб'єктами в системі методики розслідування злочинів : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Львів, 2016. 289 с.

10. Патик А. А. Взаємодія слідчих та оперативно-розшукових підрозділів при розкритті та розслідуванні майнових злочинів : дис. ... канд. юрид. наук. 12.00.09. Київ, НАВС, 2010. 233 с.

11. Писарчук І. В. Організаційно-правові основи діяльності оперативних підрозділів у протидії нецільовому використанню бюджетних коштів службовими особами : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Львів. 2018. 251 с.

12. Ухвала Верховного Суду від 06.03.2018 у справі № 243/6674/17-к. URL: <https://taxlink.ua/ua/court/uhvala-verhovnogo-sudu-vid-06032018-u-spravi-243667417-k>

13. Приходько Д. С. Використання спеціальних знань під час розслідування привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем : дис. ... канд. юрид. наук. 12.00.09. Дніпровський державний університет внутрішніх справ, Дніпро, 2024.

14. Жидков В. Призначення ревізій та перевірок під час розслідування. Lex. Сучасна онлайн-платформа. URL: <https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/pryznachennya-revizij-taperevirok-pid-chas-rozsliduvannya/>

15. Шендрик Ю. Деякі проблемні питання призначення ревізії та використання її висновків у кримінальному провадженні. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2023. № 2. С. 349–356. DOI: 10.31733/2078-3566-2023-2-349-356

16. Результати діяльності Держаудитслужби, її міжрегіональних територіальних органів за січень-грудень 2024 року URL: <https://dasu.gov.ua/ua/plugins/userPages/3754>

17. Бідняк В. А., Бідняк Г. С., Чаплинський К. О. Теоретичні, правові та праксеологічні засади використання спеціальних знань під час розслідування злочинів, пов'язаних із державним фінансуванням в галузі охорони здоров'я : монографія. Одеса : Видавничий дім Гельветика, 2021, 260 с.

18. Про публічні закупівлі: Закон України від 23.10.2024 року № 922-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text>

19. Порядок формування та використання електронного каталогу: Постанова КМУ від 14 вересня 2020 р. № 822. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/822-2020-%D0%BF#Text>

Information about the author:
Bidniak Valentin Anatoliyovych,

Doctor of Philosophy in Law,
Post Doctoral Student of Criminal Procedure Department
Dnipro State University of Internal Affairs
26, Nauka Avenue, Dnipro, 49005, Ukraine